

X

SARAJEVSKI LIKOVNI SALON

UDRUŽENJE
LIKOVNIH UMJETNIKA
KANTONA SARAJEVO

ADIS LUKAČ
ADMIR MUJKIĆ
ALEKSANDAR SAŠA BUKVIĆ
ALMA AJANIĆ GAVRIĆ
ALMIN ZRNO
AMELA HADŽIMEJLIĆ
AMER BAKŠIĆ
AMER HADŽIĆ
AVDO ŽIGA
BORIS HODAK
BORKO MOČEVIĆ
DARKO ŠOBOT
DŽEJLANA KARAMAN PAŠIĆ
DŽENAT DREKOVIĆ
DŽENITA HUSEINoviĆ
DŽEVAD HOZO
DŽEVDET NIKOČEVIĆ
EDIN NUMANKADIĆ
ELMA ALIĆ-ŠOBOT
EMIR OSMIĆ
ENES SIVAC
ENSAR HADŽIĆ
HALIL TIKVEŠA
HASAN ČAKAR
IRFAN HANDUKIĆ
ISMAR MUJEZINoviĆ
IZET ALEČKOVIĆ
JUSUF HADŽIFEJZoviĆ
KEMAL HADŽIĆ
LEJLA ĆEHAJIĆ
MAJA ŽMUKIĆ
MARKO KUSMUK
MENSUD KEĆO
MERSIHA MERDŽANOVIĆ
MILOMIR KOVAČEVIĆ STRAŠNI
MLADEN ŠTRBAC
MLADEN TALANGA
NANDA AGIĆ
NARCIS KANTARDŽIĆ
NEDIM ĐIKIĆ
SALKO ZUKO
SAMIR SUČEŠKA
SEID HASANEFENDIĆ
SENAD PEPIĆ
STIJEPO GAVRIĆ

**SARAJEVSKI
LIKOVNI SALON**

DEVETI SARAJEVSKI SALON U SAZVUČJU DIVERGENTNOSTI

Sarajevski salon kao izložbena aktivnost s dugogodišnjom tradicijom osmišljena je s ciljem afirmacije kulture i prezentiranja aktualnih kretanja na bosanskohercegovačkoj likovnoj sceni. U kratkom historijskom osvrtu važno je ukazati da su inicijatori ideje za pokretanje novog koncepta prezentacije recentnih tendencija u području likovnosti bili mladi umjetnici: Mehmed Zaimović, Borislav Aleksić, Mersad Berber i likovni kritičar Muhamed Karamehmedović. Nastojanja da se organizira manifestacija koja će se razlikovati od revijalnih izložbi ULUBIH-a u selektivnijem pristupu – rezultirala su novom kvalitetom u izložbenoj aktivnosti, koja je u konačnici trebala, kroz otkup umjetničkih djela, biti poticajem za osnivanje galerije bosanskohercegovačke moderne umjetnosti. Prvi put ovakav tip kolektivne izložbe održan je 1968. godine i zadržava kontinuitet do 1974. U predgovoru za katalog prve izložbe Sarajevskog salona Muhamed Karamehmedović ukazuje na osnovne ciljeve i značaj prezentiranja suvremene bosanskohercegovačke umjetnosti. Smatra da izložba pruža mogućnost ravнопрavnog sagledavanja različitih shvatanja i stilskih orientacija, s insistiranjem na kvaliteti i nastojanjem da se Salon pretvori u samostalnu instituciju, koja će biti pokretač preporoda kulturnih dešavanja i intenzivnije uključiti umjetnost u život, kao njegov integralni činilac. Nakon dužeg perioda ponovno je pokrenuta izložbena aktivnost 2011. godine, s uspostavom Udruženja likovnih umjetnika Kantona Sarajevo, kako bi se skrenula pozornost na najznačajnije stilske odrednice suvremene bosanskohercegovačke umjetnosti, obilježene različitostima unutar konceptualnih opredjeljenja i individualnih umjetničkih izričaja. Deveti sarajevski salon prvi put u novom formatu izlazi iz klasičnog izložbenog prostora i prezentira djela renomiranih bosanskohercegovačkih umjetnika različitih generacija u virtualnom okruženju. Konceptualno izložbu karakterizira divergentnost u kreativnim pristupima, poetikama, odabirima tehnika i materijala. Pored tradicionalnih medija poput skulpture, grafičke i slikarstva, prisustvo fotografije i novih umjetničkih praksi – potvrda je aktualnosti i uključenosti u tokove suvremene umjetnosti. Tematski okviri i stilske orientacije kreću se od dominacije paradigmе realizma, figurativnih sadržaja s obilježjima ekspressionističkih tendencija do apstraktnih oblika unutar kojih likovnost postaje osnovni sadržaj i problemski okvir umjetničkog djela.

Bosanskohercegovačka škola grafičke ostvarila je izuzetne domete u području istraživanja izražajnih mogućnosti grafičkog lista, a Dževad Hozo je jedan od najznačajnijih predstavnika zlatne generacije koja je otvorila put novim kreativnim pristupima, otkrivajući alhemiju umjetnosti multioriginala. Radi se o autoru koji je svojim stvaralačkim potencijalom, pedagoškim i znanstvenim radom ostavio neizbrisiv trag koji nadilazi regionalni kontekst. Opus Dževada Hoze prezentiran je grafičkim listovima iz ciklusa Nišani, Strašila V i 40 grafičkih slika Sarajeva 1992–94. U traganju za duhovnim identitetom kroz reinterpretaciju elementa prošlosti i referianjem na literarne izvore u djelima Maka Dizdara oblikovani su grafički listovi sintetičkim izrazom, redukcijom deskriptivnosti narativnih sadržaja dovedenih do krajnjeg apstrahiranja forme, ali i nastojanjem da se istakne maksimalna izražajnost grafičkog znaka. Kreativnim pristupom bosanskohercegovačkom naslijeđu autor u oblicima nadgrobnih spomenika prepoznaje složenu semiotiku i povijesni značaj, transkribirajući ih u čistu likovnost. Na svojevrstan način forma stećka i nišana u svojoj sažetoj formi povezuje se s antropomorfnim oblicima kao sublimacija prošlosti u suvremenoj rekontekstualizaciji. Ciklus 40 grafičkih slika iz Sarajeva 1992–94 može se interpretirati kao dnevnik ratnog stradanja preveden u jezik likovnosti, koji na sugestivan način prezentira tragediju i destruktivnost rata u kontekstu paradigmе zla. Antropomorfni oblici svedeni su na plošne forme, s naglašenom transparentnošću koja ukazuje na fragilnost ljudske egzistencije.

Grafički opus Halila Tikveše, obilježen poetikom hedonizma, otkriva nam svijet hercegovačkih krajolika kroz motive starih kamenih kuća, rijeka, barki i putenih žena. Prepoznatljivim grafičkim izričajem, oblikovanim redukcijom narativnih sadržaja na osnovne oblike i sažimanjem elemenata kompozicije, autor naglašava centralni motiv koji u sebi nosi snažnu simboliku i akcentira dionizijski aspekt ljudskog bića. Mnoštvo asocijativnih tumačenja u slojevitosti naslijeđenih oblika nadilaze mimetički pristup i narativni

diskurs. Recentnja djela autora, realizirana u formi asamblaža i kolaža, predstavljaju kritički osvrt na ratna dešavanja devedesetih godina dvadesetog stoljeća. Postgrafički iskorak oblikovan u novom mediju od novinskih isječaka, autentičnih recikliranih materijala, pronađenih na zgarištima, može se interpretirati kao snažna antiratna poruka i nastojanje da se izbrišu granice između umjetnosti i života. Moć umjetničke kreacije na intrigantan način progovara o besmislu destrukcije rata.

Tragedija ljudske egzistencije, konstantno prisustvo smrti, subjektivna interpretacija i lično iskustvo, kao polazište za oblikovanje umjetničkog djela, determinirali su slikarsku poetiku Izeta Alečkovića. Referiranje na vidljivu stvarnost prepliće se s imaginacijom i oblicima, koji imaju svoje izvorište u podsvjesnom, gdje prestaje diktat razuma. Originalni slikarski izričaj rađa se kroz prožimanje dvaju svjetova – vidljivog i nevidljivog, figurativnih sadržaja koji se postupno prevode u područje apstrakcije. Izražajnim slikarskim jezikom autor oblikuje upečatljive, likovne prizore sablasnih vizija, koji se doživljavaju kao snažni izljevi emocije. Ekspresivnu snagu Alečkovićevog slikarstva definira intenzitet kolorističkih vrijednosti, upotreba impasta i snažni, brzi poteza kista. Snaga umjetničke kreacije briše granicu između realnosti i imaginacije, stvarnog svijeta i slikarske iluzije, i jednom trenutku mi postajemo dio nje. Sugestivna moć slikarske geste i izražajnost likovnog jezika, vješto povezana s kompleksnim ikonografskim sadržajima, u potpunoći razotkriva tamnu stranu ljudskog bića, oblikujući kompozicije koje u svojoj izražajnosti, tematskom okviru i simboličkom značenju ukazuju na utjecaje Goyinih mračnih vizija, kao produkata „usnulog razuma“. Riječ je o slikarstvu koje nije izraslo iz ideje larplartizma, već percepcije umjetnosti kao društvene kategorije, koja se manifestira u socijalnoj angažiranosti. Glavni motiv, disolucija ljudskog tijela u njegovoj prolaznosti, predstavljena kroz anatomsku fragmentiranost, doživljava se kao memento mori, ali i razotkrivanje deformacije i bolesnog stanja duha koji za sobom ostavlja trag destrukcije.

Slikarstvo Seida Hasaneffendića obilježeno je reminiscencijama na tradicionalne forme nišana, kojim gradi specifičnu atmosferu fantastičnog i nadrealnog unutar bosanskog pejzaža. Geometrijski oblici, definirani preciznim crtežom i izražajnim kolorističkim vrijednostima, predstavljaju osnovno obilježje autorove likovne poetike, u kojoj se prepoznaće duboka misaonost i dosljednost u klasičnosti slikarskog postupka. U osnovi slikarske kompozicije je crtež, osjećaj za prostor i trodimenzionalnost oblika, naglašen intenzivnim koloritom. Slikarski izraz naglašene refleksivnosti, oblikovan kroz intimni dijalog s prošlošću i slojevitostu bosanske duhovnosti – odraz je suptilnog likovnog senzibiliteta, izgrađenog estetskog kriterija i osjećaja za mjeru. Stilizirani oblik nišana, u svojoj jednostavnosti, akcent je vertikalnih ritmova unutar kompozicije, a na simboličkoj razini povezuje se i prepoznaće kao sažeta forma ljudskog lika. Autentičan slikarski rukopis, izgrađen sistematskim istraživanjem likovnosti i estetskih vrijednosti naslijedenih oblika – potvrda je da se u kreativnom odnosu prema tradiciji nalaze izvorišta modernosti.

U Istraživanju područja likovnosti kroz cikluse Boja, prostor vrijeme, Tragovi, Svjedoci postojanja, Kutije, Zapis i Objekti Edin Numankadić oblikuje prepoznatljiv slikarski rukopis oslobođen mimetičkih pristupa i narativnosti. Taj analitički pristup slikarstvu rezultirao je opusom koji je obilježen stilskim karakteristikama slikarstva obojenog polja, gestualnosti, ali i iskorakom u područje novih umjetničkih praksi kroz asembliranje i integriranje pronađenih predmeta u područje umjetničkog djela. Ciklus Zapis koji korespondira s ciklom Tragovi u otklonu od predmetnih sadržaja – rezultat je autorovog nastojanja da promišljanja o poziciji čovjeka i biti njegove egzistencije, koje otkriva kao podudarnosti vlastitog toka misli u književnim djelima pisaca poput Kafke i Kiša, u formi odabranih citata prevede u jezik likovnosti. U toj sintezi pisane riječi i slikarskog rukopisa reflektira se transformacija traumatičnog iskustva rata u kreativni čin, kao potvrda snage umjetničke vizije koja otvara prostor slobode. Polje slike oblikovano je slojevitim premazima i podloga je za tekst koji u procesu slikanja postaje nečitljiv; pretvara se u likovni jezik obilježen različitostima u odnosima kolorističkih vrijednosti, tekstura i linija.

Povijest umjetnosti obiluje primjerima različitih interpretacija motiva ruke kroz koji se sublimira esencija ljudske emocije i karaktera. Referirajući se na ovu tematiku, Stjepo Gavrić problematizira i istražuje izražajne mogućnosti oblikovanja skulpturalne forme u kamenu. Autorov ciklus Ruke, osmišljen kao homage i analiza slojevitosti odabranog tematskog okvira, na tragu je Focillonovog promišljanja o ruci

kao simbolu stvaranja jednog novog univerzuma koji se razlikuje od prirode. Neovisno o snazi receptivne i inventivne moći ljudskog duha, ruka je ta koja materijalizira ideju i prevodi je u svijet predmetnog. Ona je izvor spoznaje, ali i nužan instrument u kreativnom procesu stvaranja novog svijeta. U rodenovskoj maniri, s akcentom na anatomske detalje i estetske vrijednosti materijala, postignuta je apsolutna harmonija u bijelom. Naturalistički pristup u težnji da se dosegne estetski ideal savršenog sklada u sebi nosi i alegorijska značenja kreativnog potencijala ruke koja stvara.

Skulpturalna forma, oblikovana kroz redukciju volumena kao metalna ljuštura, u opusu Enesa Sivca postaje prepoznatljiv segment autentičnog umjetničkog rukopisa. Ovakav pristup rezultat je dobro promišljenog karaktera i specifičnosti materijala, njegovih izražajnih mogućnosti i tehnoloških odrednica. Figura koja balansira i oslobođena težine levitira u slobodnom padu je za izvedbu tehnološki složen zadatak i više značan problemski okvir, koji se može interpretirati na različitim razinama. U tom kontekstu skulpture Ekvilibrista i Bicikliste na žici, nastalih u ratnom periodu, mogu se razumjeti kao trijumf slobode umjetničke kreacije nad destrukcijom rata – nepristajanje i nemirenje sa sudbinom, vječno balansiranje na tankoj liniji između života i smrti. Na tom tragu je i recentnija skulptura s prikazom figure koja balansira na oštaci žileta.

Skulpture Adsum iz ciklusa Sagorijevanja Mensuda Keče tematiziraju osjećaj boli i praznine koji za sobom ostavljaju atrocitet i destruktivnost rata. Autor kompoziciju oblikuje na principima sažimanja forme i kontrasta različitih vrsta materijala, tekstura, oblika, odnosa svjetlog i tamnog. Oštре pravokutne forme tamnog drveta, kao tragovi sagorijevanja – postament su i okvir bijelim ženskim figurama, zaobljenih formi, u položaju koji naglašava osjećaj tuge i lementiraja. Reduciranjem likovnog jezika postignut je osjećaj monumentalnosti i na sugestivan način interpretirana univerzalna poruka koja sublimira tragediju ljudske egzistencije, i u svakom trenutku nas podsjeća da smo samo prolaznost. Neminovnost sagorijevanja u bolu, koji je uzrokovan gubitkom najmilijih, kreativnim pristupom je transkribirana u vizualni znak, minimalističku formu koja dobija dimenziju uzvišenosti. U tom prisustvu snažne emocije, iskazane jezikom likovnosti, manifestira se moć umjetnosti koja nam otkriva nove diskurse i aspekte ljudskog bića u suptilnoj fragilnosti.

U traganju za univerzalnim idealom lijepog analizirajući antropomorfne oblike, Almin Žrno kroz ciklus fotografija Apologija Erosa iz 2018. godine i fotografije Shape of beauty iz 2015. otkriva ekspresivni potencijal odabrane tematike. Kontrastirajući glavni motiv, ženski akt bez prikaza lica modela, i neutralnost bijele pozadine kroz igru svjetla i sjene, autor naglašava pokret, muskulaturu i unutarnji sklad u proporcijama ljudskog tijela. Harmoničnim odnosima monohromnih valerskih vrijednosti ljudsko tijelo u svojoj snazi, ljepoti, simetriji i ritmu nije svedeno na interpretaciju sklonu vulgarizaciji, već se kroz sinergiju fizičkog i duhovnog aspekta ljudskog bića glorificira kao motiv dostojan umjetnosti. Ta ljepota, otjelovljena u skladu svih dijelova unutar cjeline, postaje sinonim za uzvišeno.

Imajući u vidu složenost trenutka obilježenog marginalizacijom kulture, kontinuitet izložbene aktivnosti Sarajevskog salona je od izuzetnog značaja, kao relevantan pregled aktualnih kretanja na bosanskohercegovačkoj likovnoj sceni i poticaj za afirmiranje iste. Otvara se čitav niz pitanja o poziciji kulture kao pokazatelja stupnja civilizacijskog razvoja, njene edukativne uloge, nužnosti definiranja kulturne politike i percepcije umjetnosti u analitičko-kritičkom diskursu. Kroz sinkretizam divergentnosti likovnih poetika prezentirana je dinamična slika aktualne likovne umjetničke prakse u varijetetima individualnih poetika, likovnih istraživanja, senzibiliteta i odabira izražajnih modaliteta. U različitosti se otvara prostor za kreativni dijalog i interakciju kroz senzibiliziranje društva kako bi se prepoznao značaj umjetnosti i njena uloga kao nositelja progresivnih procesa, utemeljenih na edukaciji i izgradnji estetskih kriterija.

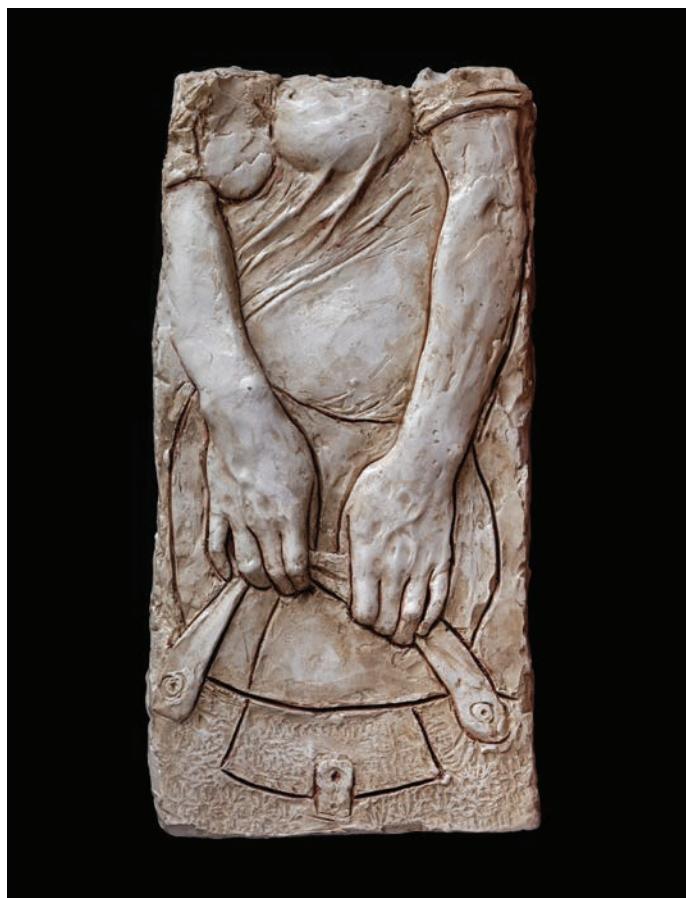
Lejla Bušatlić

ADIS LUKAČ

BREME

50×100cm

2020

ADMIR MUJKIĆ

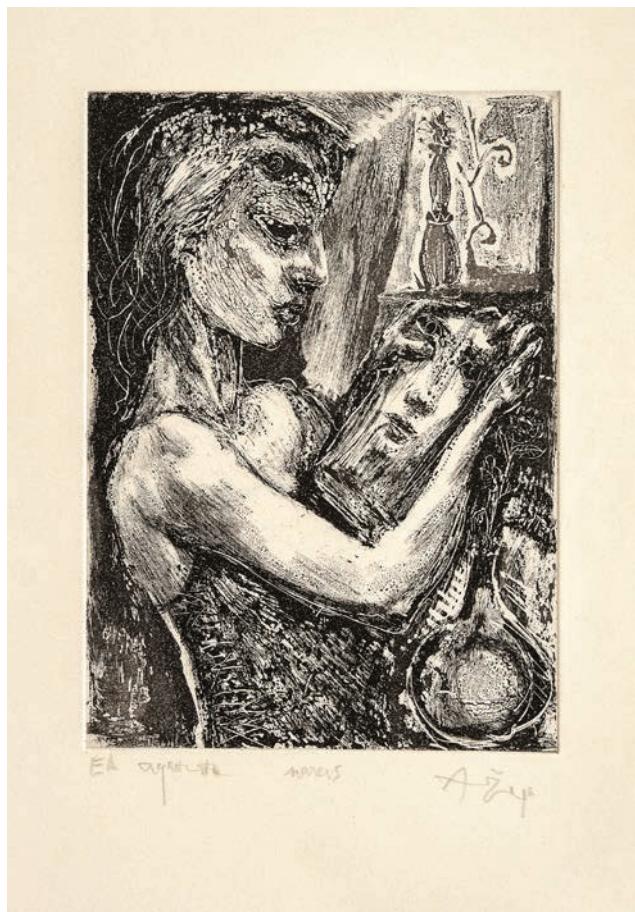
RIBOLIK, Kombinirana tehnika, 2019

ALEKSANDAR
SAŠA BUKVIĆ
KECELJIĆI
Akrilik na platnu
150×110cm
2020

ALMIN ZRNO
SHAPE OF BEAUTY I
Fotografija
2015

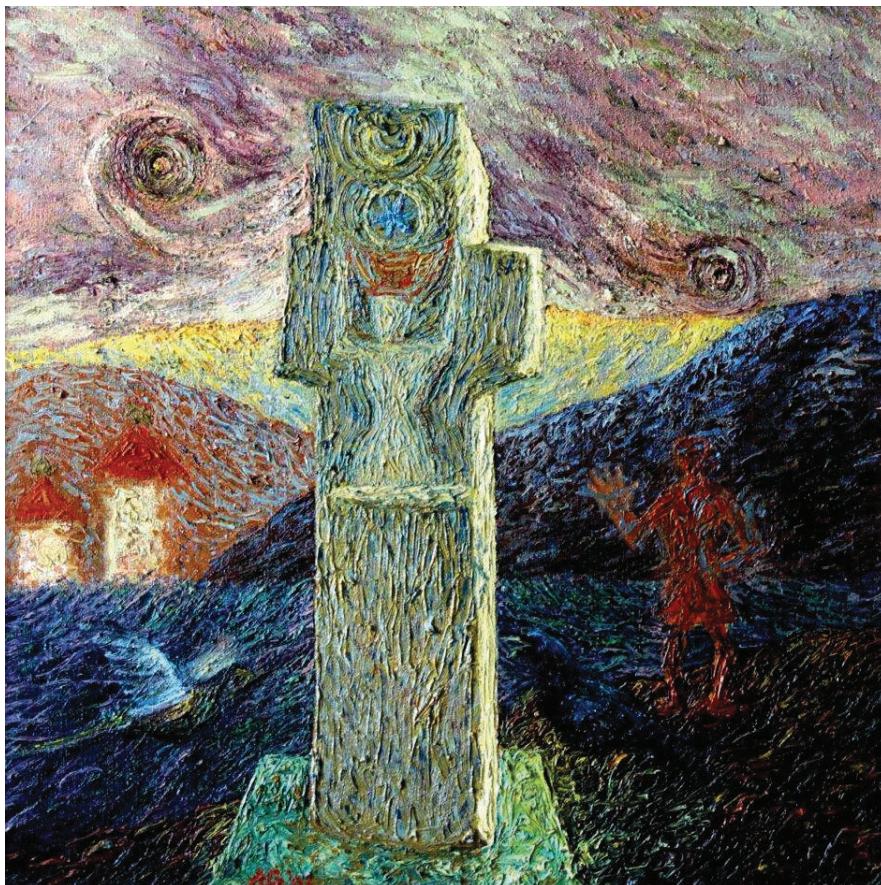

AVDO ŽIGA
NARCIS
Acquatinta
2017

AMER HADŽIĆ
GICKLEE
35x45cm
2021

ALMA AJANIĆ GAVRIĆ
KO TO TAMO PEVA, Ulje na platnu, 2020.

AMELA HADŽIMEJLIĆ
TAMO GDJE SADBINE RASTU, 160x50cm, kombinovana tehnika (akrilik, ulje)

BORIS HODAK

CORONA VIRUS PANDEMIC BATSHIT 2

Kombinirana tehnika (kolaž+akrilik)na papiru, 29,5x41,7cm, 2020

BORKO MOČEVIĆ

VOJISLAV VUJANOVIC

Akril na dasci

2020

DARKO ŠOBOT

GAME OVER

Uništeno oružje

30x40x15cm

2016

DŽEJLANA
KARAMAN PAŠIĆ

MELANHOLIJA

Ulje na platnu

50×80cm

2014

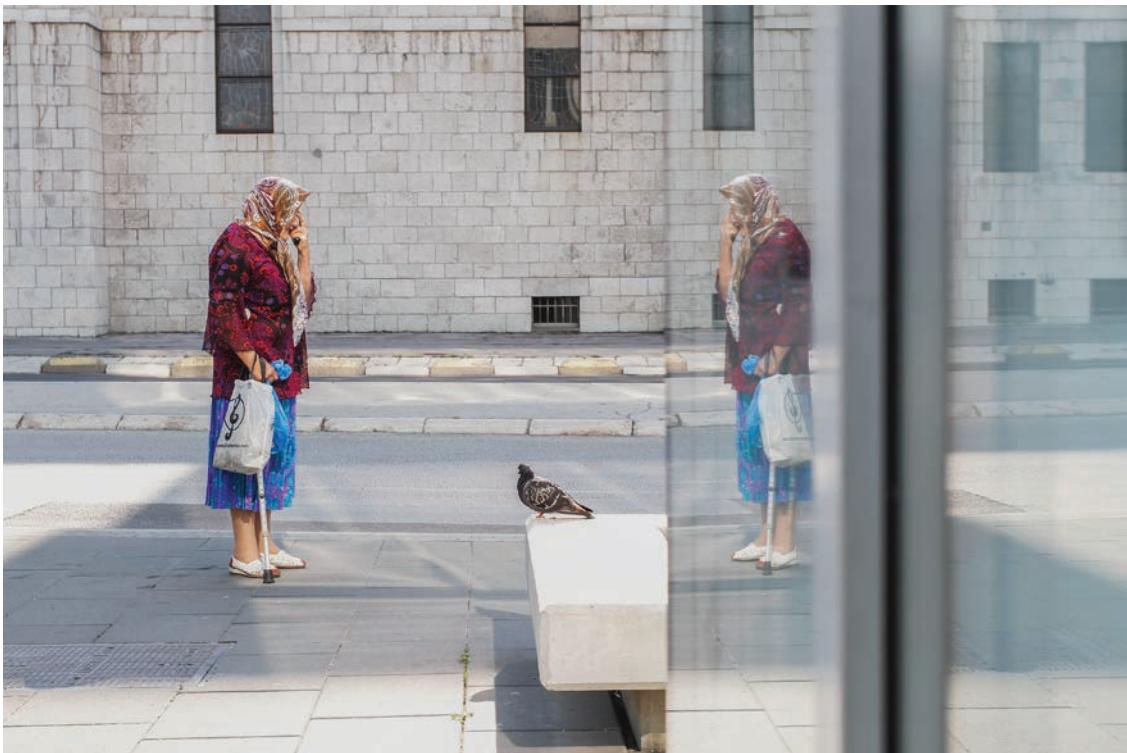

DŽENITA HUSEINOVIĆ

JUST LANDSCAPE II, crtež na papiru, kombinovana tehnika, 25X25,5cm, 2019

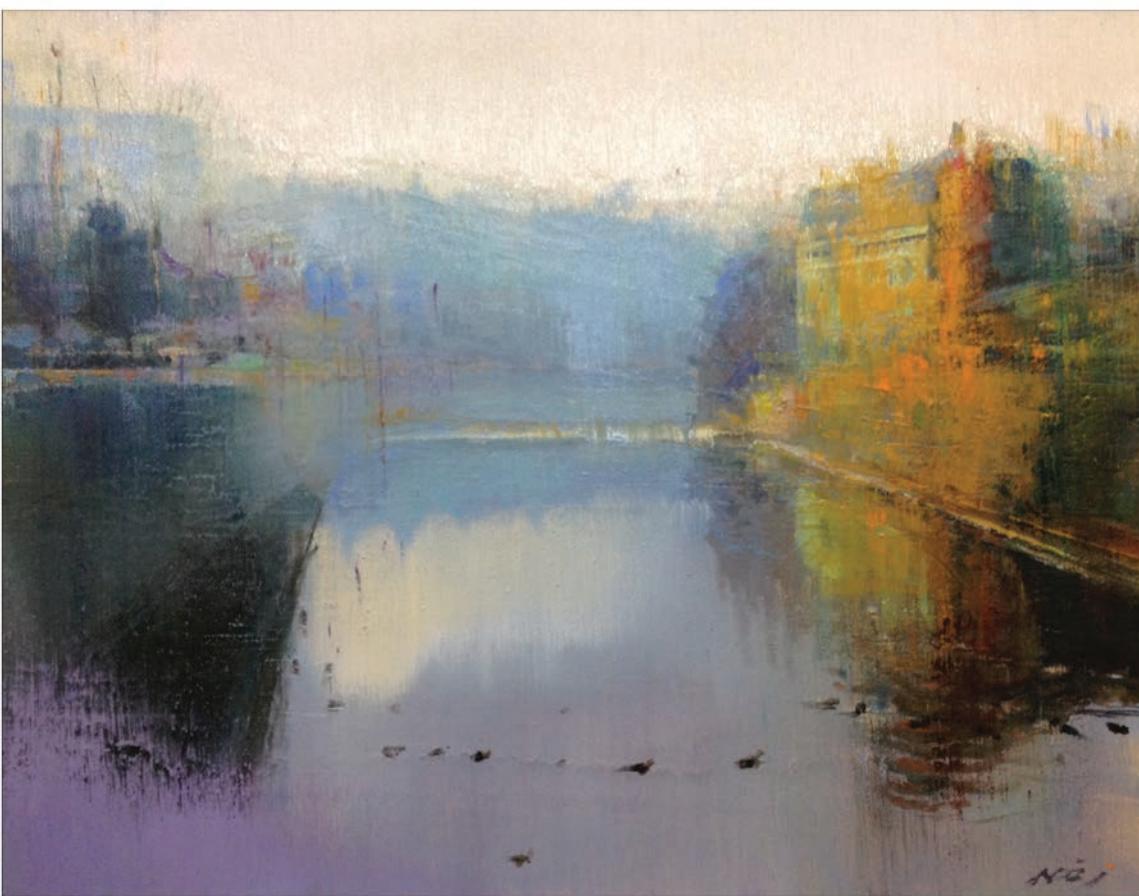

DŽEVAD HOZO
Tisak

DŽENAT DREKOVIĆ

BEZ NAZIVA, Digitalna fotografija, 2020

DŽEVDET NIKOČEVIĆ

SARAJEVO, ulje na platnu, 50x40cm, 2020

EDIN NUMANKADIĆ
ZAPIS, Akrilik, 29,5x41,7cm 2020

ELMA ALIĆ-ŠOBOT
TRIPTIH "ART IS ALIVE"
Digitalna fotografija
40x56cm, 2020
Foto: Dragana Antonić

EMIR OSMIĆ
IZ CIKLUSA III
Kombinovana tehnika
na kartonu
50×36cm
2020

ENES SIVAC
BICIKLISTA NA ŽICI

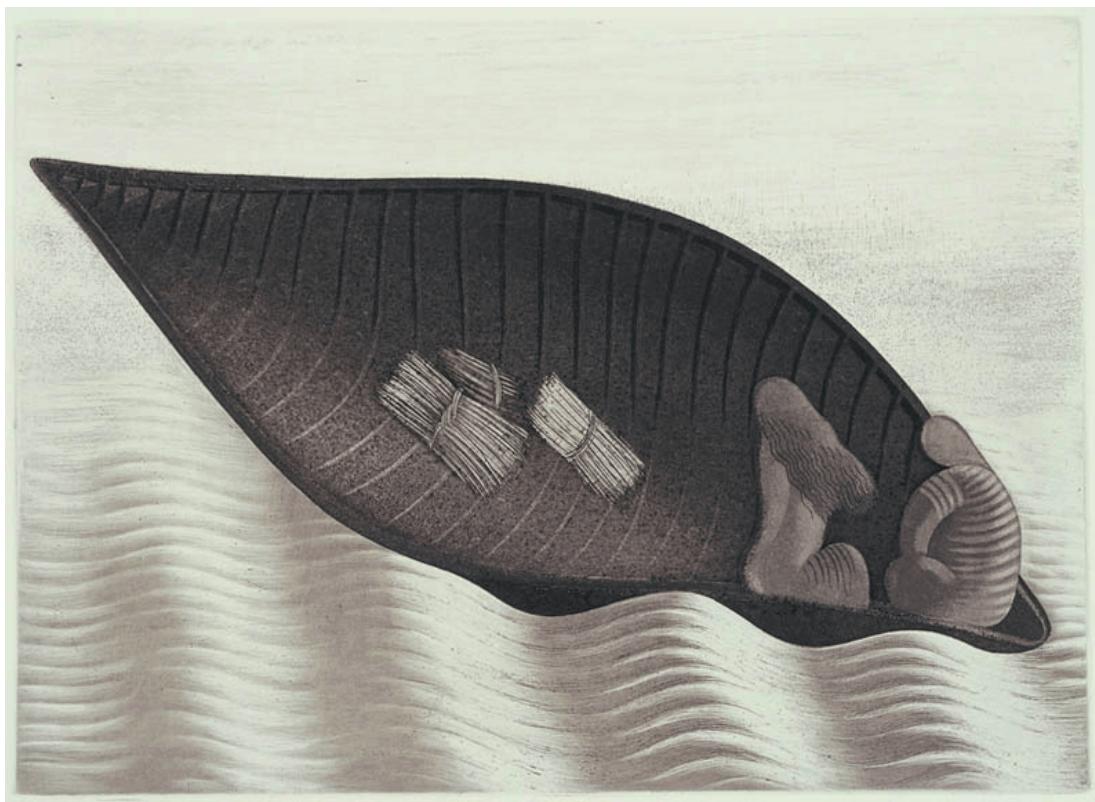
ENSAR HADŽIĆ

IZMEĐU DUŠE I TIJELA

Bakropis

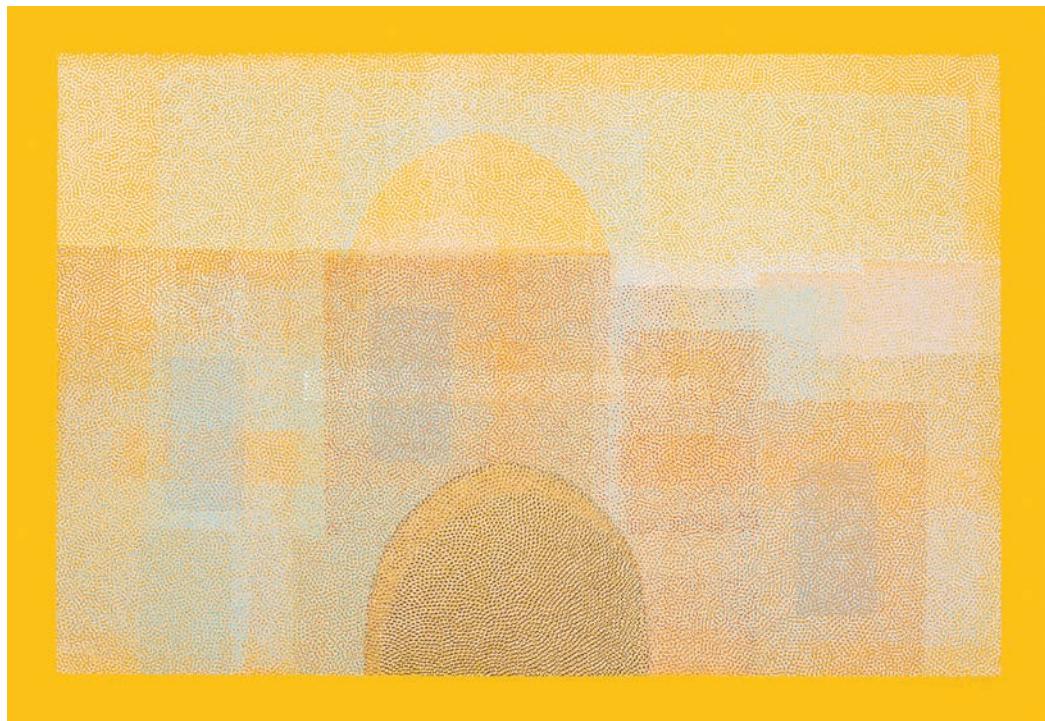
70×50cm

2020

HALIL TIKVEŠA

LJETO, bakropis akvatinta, 1970.

HASAN ČAKAR
URBANUS, serigrafija, 2019

**IRFAN
HANDUKIĆ**
HOMA-XI,
Intaglio
2011

IZET ALEČKOVIĆ

BEZ NAZIVA, Akrilik, 90x70cm, 2020.

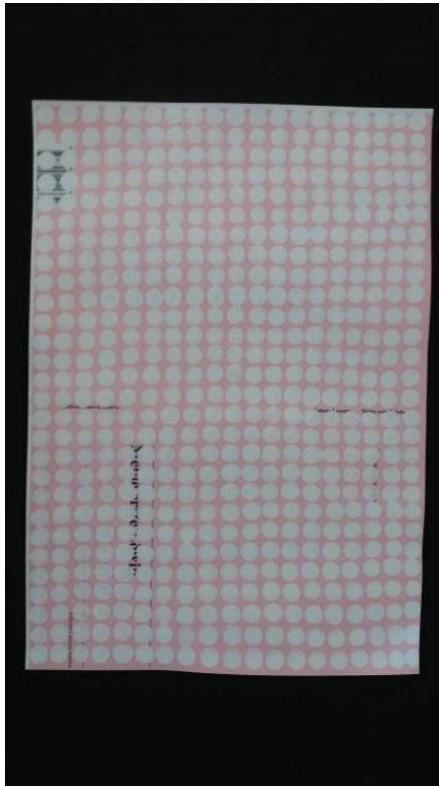
ISMAR MUJEZINOVIĆ

AUTO-ENT,

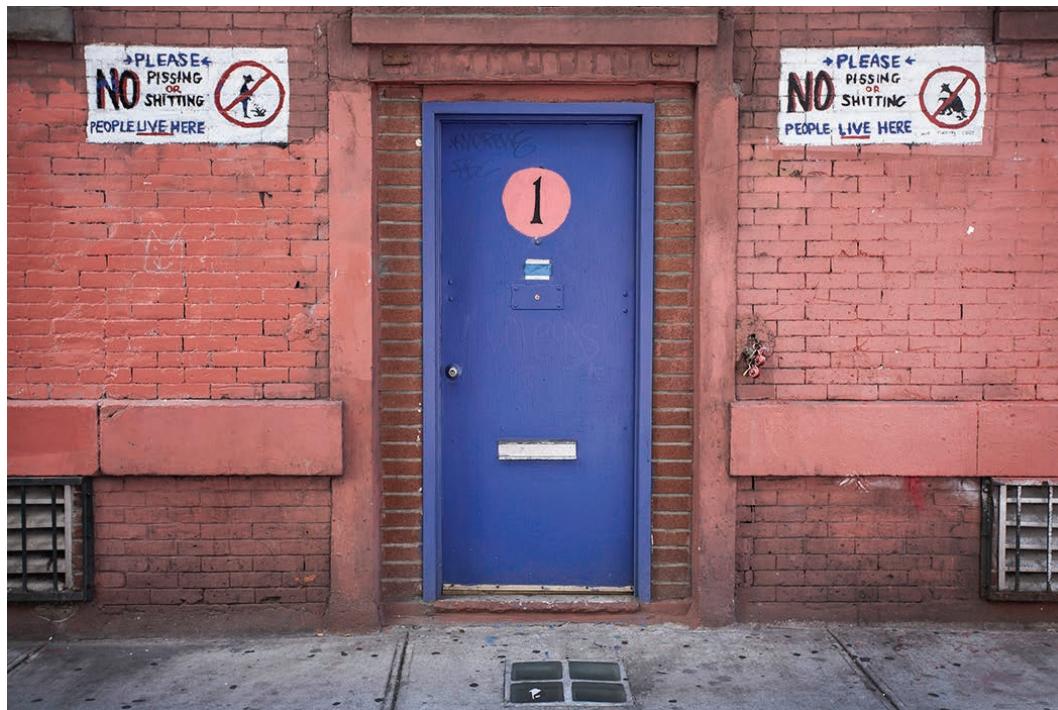
ulje na platnu, 1971.

220x180cm,

Umjetnička galerija BiH

JUSUF
HADŽIFEJZOVIĆ
IZ PRODAVNICE PRAZNINA

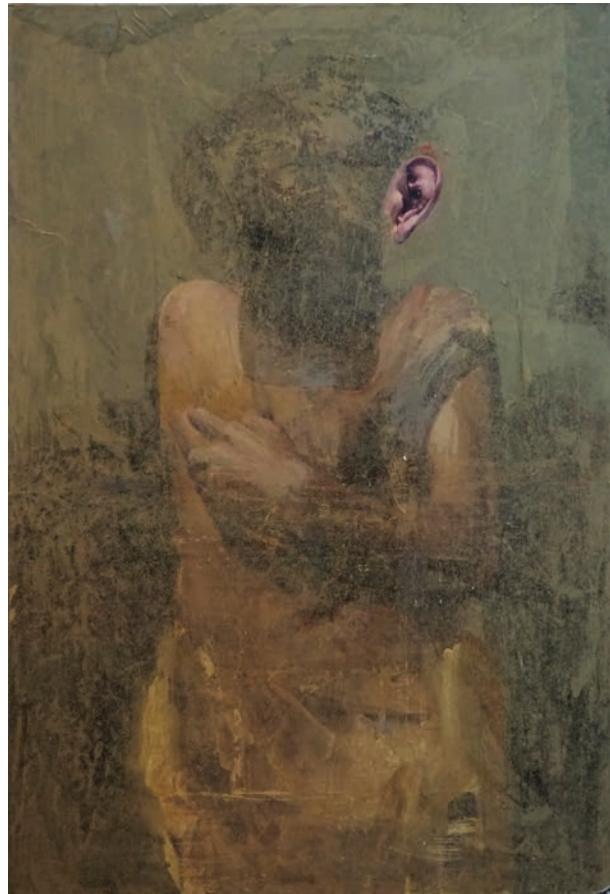

KEMAL HADŽIĆ
PRIMITIVIZAM, Fotografija

LEJLA ĆEHAJIĆ
BEZ NAZIVA
keramika
2020

MARKO KUSMUK
COV HIBERNATION 1
Ulje na platnu
150x100cm
2020

MAJA ŽMUKIĆ

Graficki otisci iz ciklusa
KOZMIČKO ČOVJEŠTVO

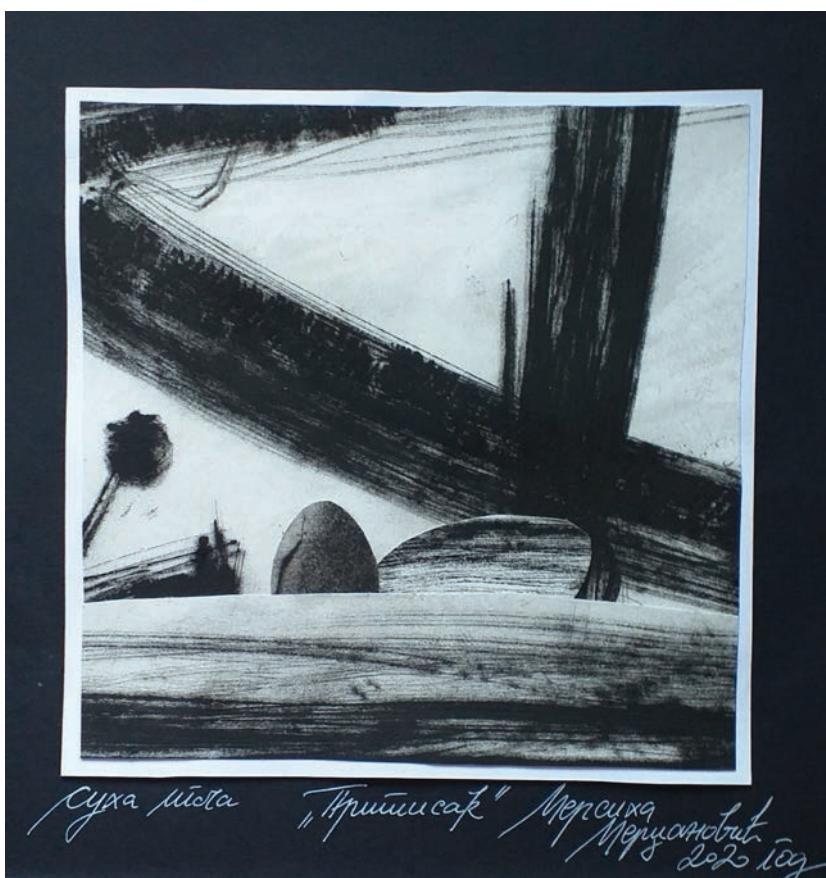
MENSUD KEČO

ADSUM
40x40cm
2020

MILOMIR KOVAČEVIĆ STRAŠNI
PARIS BY NIGHT, Fotografija

MERSIHA
MERDŽANOVIĆ
PRITISAK
Suha igla, 2020

MLADEN ŠTRBAC

DESTRUKCIJA UMJETNOSTI II, Akrilik na platnu, 100x100cm, 2014

MLADEN TALANGA

ANATOMIJA SMRTI, Akrilik i ulje na platnu, 180x200 cm, 2012

Slika je uništena u Sarajevu

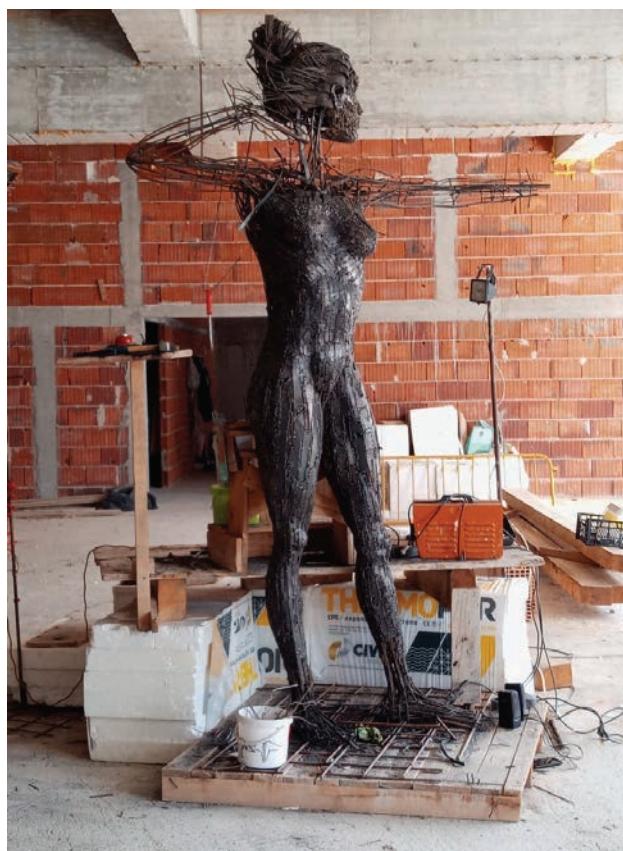

NARCIS KANTARDŽIĆ
BEZ NAZIVA, Ulje na platnu

NANDA AGIĆ
CHRY SALIS
Unikatni otisak
Bakropis i akvatinta
120x76cm

NEDIM ĐIKIĆ
KORONA
2020

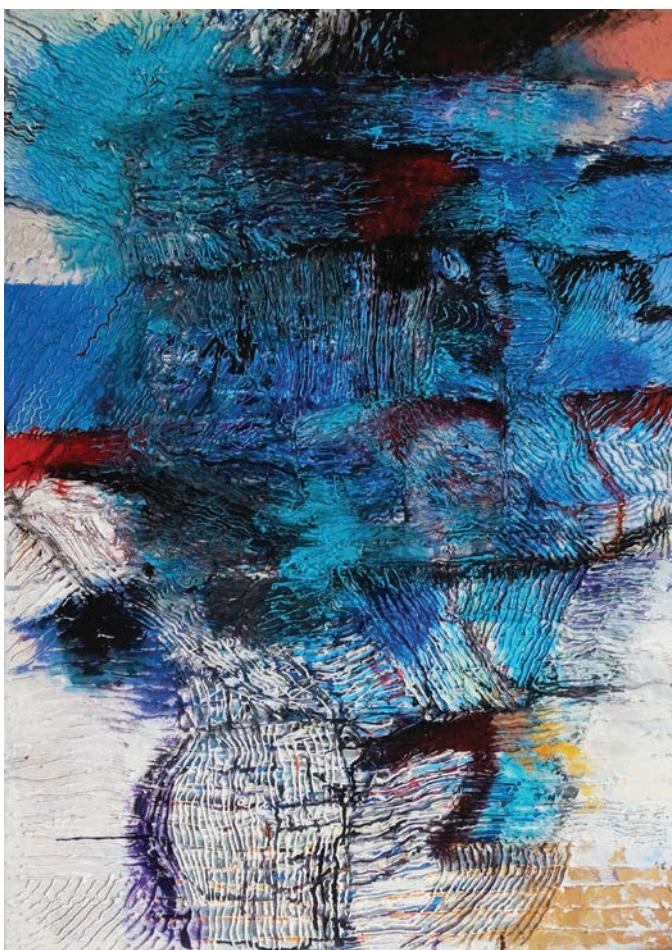
SAMIR SUČESKA
DJEVOJKA SA
LUKOM I STRIELO
(Radna verzija)
Metal željezo,
Visina 3m,
2020.

SALKO ZUKO

BEZ NAZIVA

Kombinovana tehnika na dasci

SENAD PEPIĆ

INTO THE BLUE

Kombinovana tehnika

70x100cm

2019

SEID HASANEFENDIĆ
VELIKA SJENKA, Ulje na platnu, 1999

STIJEPO GAVRIĆ

BEZ NAZIVA
Kamen
2020

IMPRESUM

Izdavač: Udruženje likovnih umjetnika Kantona Sarajevo

Za izdavača: Izet Alečković

Tekst: Lejla Bušatlić, magistar historije umjetnosti

Fotografija: Autori

Tehnička priprema: Emir Osmić, Senad Pepić

Dizajn: Senad Pepić

Studio: MARGO

Virtualna izložba: Senad Pepić

Kustos virtualne izložbe: Emir Osmić

In Memoriam: Dževad Hozo /Seid Hasaneffendić

Tiraž: 50 komada

Izložbu podržali:

MINISTARSTVO KULTURE
I SPORTA
KANTONA SARAJEVO

UMJETNIČKA GALERIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

MINISTARSTVO KULTURE
I SPORTA
KANTONA SARAJEVO

UMJETNIČKA GALERIJA
BOŠNE I HERCEGOVINE

